

Factsheet 2020-4

Update liquidaties 2020

Auteurs: B. van Gestel, R.F. Kouwenberg

December 2020

In de 'Verkennde voorstudie liquidaties' uit 2017 en de 'Update liquidaties 2019' is verslag gedaan van het aantal liquidaties in Nederland van het jaar 2000 tot en met 2018 (Van Gestel, 2017; Van Gestel & Kouwenberg, 2019). Deze notitie bevat een update van de aantallen voor het jaar 2019. We kijken in hoeverre de aantallen uit 2019 aansluiten bij het beeld dat reeds bestond. Naast het aantal liquidaties, worden in deze notitie ook enkele andere kenmerken van gepleegde liquidaties beschreven zoals pleegplaats (regio), aantal slachtoffers en leeftijd van de slachtoffers.

Methode van onderzoek

Voor gegevens over dodelijke incidenten die geduid kunnen worden als een liquidatie, hebben we tot vorig jaar gebruik kunnen maken van een intern operationeel politiebestand waarin incidenten met excessief geweld werden geregistreerd, het betrof incidenten die waren aangeleverd door de verschillende politie-eenheden. Dit jaar hadden wij geen inzage in dat bestand, waardoor we voor de dataverwerking de afzonderlijke politie-eenheden hebben geraadpleegd. We hebben alle politie-eenheden benaderd (de regionale informatie organisaties en landelijke informatie organisatie) met de vraag of zich in 2019 dodelijke incidenten hebben voorgedaan die gekenschetst kunnen worden als liquidatie, te weten een vooraf geplande, doelgerichte moord die in verband ge-

bracht kan worden met georganiseerde criminaliteit. We hebben gevraagd om ook bij twijfel de informatie over incidenten aan te leveren, zodat het voor ons mogelijk was om zelf een selectie te maken. Als de aangeleverde gegevens daartoe aanleiding gaven, hebben we bij de betreffende politie-eenheden nog navraag gedaan over de achtergrondinformatie omtrent het incident en het slachtoffer en/of de verdachten. Daarnaast hebben we incidenten en achtergrondinformatie verzameld via een digitale desksearch van open bronnen (mediaberichten, websites en onderzoeksjournalistieke publicaties). De door de politie aangeleverde informatie is op deze wijze aangevuld met informatie uit open bronnen. Op basis van de zo vergaarde informatie hebben we de incidenten vervolgens ingedeeld. Een incident wordt in

dit overzicht meegeteld als liquidatie indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1 er is sprake van een of meerdere dodelijke slachtoffers;
- 2 de *modus operandi* wijst op een vooraf geplande, doelgerichte moord (bijvoorbeeld door aanwezigheid van een uitgebrande vluchtauto, door de aanwezigheid van spotters voorafgaand aan het incident of door het gebruik van een automatisch vuurwapen);
- 3 het slachtoffer en/of dader kan in verband gebracht worden met georganiseerde criminaliteit.

Criterium 2 heeft als doel om impulsieve, niet vooraf geplande daden uit te sluiten, bijvoorbeeld een uit de hand gelopen ruzie of roofoverval.

Criterium 3 heeft als doel om vooraf geplande moorden die vanuit de privésfeer zijn gepleegd, uit te sluiten (bijvoorbeeld een religieuze eerwraak, een *crime passionnel* of een moord die voortkomt uit een familieruzie of burencnflict).

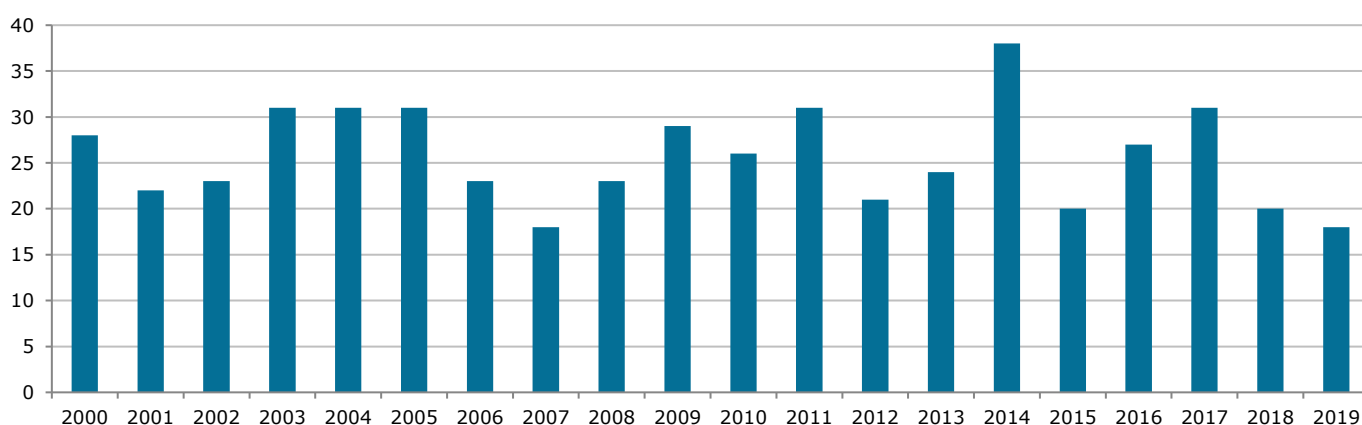
Bij criterium 3 hanteren we een ruime uitleg. Zo zijn moorden die in het buitenland zijn gepleegd, ook meegenomen als daarbij sprake was van een dodelijk slachtoffer uit Nederland dat in verband gebracht kon worden met georganiseerde criminaliteit. Daarnaast hebben we incidenten meegeteld waarbij de verkeerde persoon doelwit is geworden van de

moordaanslag (de zogenaamde 'vergismoorden'), als ook de incidenten waarbij toevallige omstanders dodelijk zijn getroffen. De verzamelde data zijn verwerkt m.b.v. SPSS. Met het hanteren van deze criteria sluiten we aan bij de werkwijze uit voorgaande jaren. Zie voor een beschrijving van de discussie over definities en de verschillende standpunten daarin onze verkennende studie uit 2017 (Van Gestel 2017, p. 13 e.v.)

Aantallen

In 2019 zijn 18 liquidaties gepleegd, dat zijn er twee minder dan het jaar daarvoor. Dit aantal sluit aan bij het al bestaande beeld van gepleegde liquidaties in Nederland, zij het dat het een laagterecord is sinds het jaar 2007. Het aantal liquidaties in Nederland schommelt sinds het jaar 2000 tussen de 20 en 31 liquidaties per jaar, met een uitschieter naar boven (38) en naar beneden (18). Het aantal liquidaties in 2019 past bij de golfbeweging die zichtbaar is vanaf het jaar 2000, zoals figuur 1 ook laat zien: na de piek in 2014 daalde het aantal liquidaties in 2015 naar 20, daarna steeg het weer in 2016 naar 27 en verder naar 31 in 2017. Daarna daalde het aantal liquidaties naar 20 in 2018 en daalde het verder naar 18 in 2019.

Figuur 1 Aantal liquidaties in Nederland vanaf 2000

Casuïstiek 2013-2018

Over de liquidaties die vanaf 2013 zijn gepleegd, is op casusniveau informatie beschikbaar. Het is daarom mogelijk om voor de afgelopen zes jaar iets gedetailleerder te kijken naar enkele kenmerken van liquidaties.

Locaties

In tabel 1 staan gegevens over de pleegplaats van liquidaties die zijn gepleegd tussen 2013 en 2019. De locatie is vastgesteld op basis van de gemeente waar het incident plaatsvond. Als er geen getuigenissen waren van de moord, is uitgegaan van de gemeente waar het lichaam van het slachtoffer is gevonden.

In Noord-Holland zijn de laatste zes jaar de meeste liquidaties gepleegd, het gaat vooral om Amsterdam als pleegplaats. In 2019 vonden acht van de achttien liquidaties plaats in de hoofdstad, waarvan drie in stadsdeel Amsterdam Zuidoost. In de provincie Zuid-Holland heeft de toename van liquidaties in 2017 en 2018 zich niet doorgezet in 2019. Het ging vooral om Rotterdam als pleegplaats, de liquidaties in 2019

vonden ook plaats in Rotterdam. Ook in Brabant zijn in 2019 minder liquidaties gepleegd dan in de jaren daarvoor. In het buitenland zijn in 2019 drie liquidaties gepleegd van Nederlanders die bij de politie bekend waren vanuit de georganiseerde drugshandel, te weten in Colombia, in Suriname (dubbele moord) en op Curaçao.

Tabel 1 Liquidaties naar locatie

Locatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totaal
Noord-Holland	8	14	9	7	4	5	8	55
Zuid-Holland	6	3	2	3	10	4	2	30
Utrecht	2	3	2	4	3	0	2	16
Brabant	3	10	5	2	5	5	2	32
Limburg	3	0	1	0	3	0	0	7
Overige provincies	1	4	0	3	3	1	1	13
Buitenland	1	4	1	8	3	5	3	25
Totaal	24	38	20	27	31	20	18	178

Tabel 2 Aantal liquidaties en aantal slachtoffers

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totaal
Aantal liquidaties	24	38	20	27	31	20	18	178
Aantal slachtoffers	25	38	22	27	35	23	19	189
	1x dubbele moord	-	2x dubbele moord	-	4x dubbele moord	1x viervoudige moord	1x dubbele moord	

Tabel 3 Leeftijd slachtoffers

Leeftijd slachtoffers	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totaal	%
<21 jaar	0	0	0	0	0	1	1	2	1%
21-30 jaar	7	12	9	6	11	7	4	56	30%
31-40 jaar	11	15	6	11	10	5	3	61	33%
41-50 jaar	5	8	3	6	9	3	7	41	22%
51-60 jaar	2	1	3	1	5	4	4	20	11%
61-70 jaar	0	1	0	1	0	3	0	5	3%
Missing	0	1	1	2	0	0	0	4	-
Totaal	25	38	22	27	35	23	19	189	100%

Slachtoffers

De aantallen die hiervoor zijn gepresenteerd, hebben betrekking op het aantal incidenten en niet op het aantal slachtoffers. Een liquidatie waarbij twee mensen zijn gedood, is geteld als één liquidatie. In deze paragraaf kijken we naar het aantal dodelijke *slachtoffers*. Dat kan alleen voor de liquidaties vanaf 2013 omdat we vanaf dat jaar gegevens beschikbaar hebben op casusniveau.

In de afgelopen zeven jaar zijn 178 liquidaties gepleegd, met in totaal 189 dodelijke slachtoffers (tabel 2). In acht gevallen was sprake van een dubbele moord en in één geval van een viervoudige moord. Het aantal liquidaties waarbij meerdere mensen zijn gedood, lag de afgelopen jaren hoger dan in de vier jaren daarvoor: in 2017 was viermaal sprake van een dubbele moord, in 2018 werden bij één liquidatie vier mensen gedood en in 2019 was éénmaal sprake van een dubbele moord.

Collateral damage

Bij de liquidaties waarbij meerdere dodelijke slachtoffers zijn gevallen, is het aannemelijk dat niet *alle* slachtoffers het beoogde slachtoffer waren van de liquidatie. Bij de viervoudige moord bij een *growshop* in 2017 bijvoorbeeld, wordt rekening gehouden met het scenario dat twee van de vier slachtoffers zijn gedood vanwege het feit dat zij getuige waren van de liquidatie. De dood van die personen is in dat scenario niet van te voren gepland. Bij enkele andere zaken waarbij sprake is van een dubbele moord, komt uit politieonderzoek naar voren dat de tweede persoon waarschijnlijk de 'pech' heeft gehad in aanwezigheid van het beoogde doelwit te verkeren, bijvoorbeeld in de auto. De dood van de tweede persoon is in die gevallen door de schutter(s) op de koop toe genomen. Dat geldt vermoedelijk ook voor de dubbele moord in 2019, waarbij een 18-jarige vrouw die in de nabijheid van het beoogde slachtoffer op een parkeerplaats verkeerde, ook dodelijk door kogels is getroffen. Verder is in 2019 de eigenaar van een Italiaans restaurant in Amsterdam gedood bij de poging om een beruchte drugs crimineel te doden, die in het restaurant aanwezig was. Het beoogde slachtoffer raakte zwaargewond maar overleefde de aanslag, de restauranthouder overleed ter plekke.

Daarnaast is vanaf 2013 bijna elk jaar bij een of meerdere liquidaties een verkeerde personen door de schutter(s) voor het beoogde doelwit aangezien. In 2017 was sprake van één zogenaamde 'vergismoord', in 2018 waren er twee vergismoorden. In 2019 zijn er, voor zover bekend, geen vergismoorden gepleegd.

De vergismoorden en de slachtoffers die geen beoogd doelwit waren van liquidaties maar wel dodelijk werden geraakt, kunnen beschouwd worden als *collateral damage*.

Aanslag op de rechtsstaat

Een bijzonder schokkende gebeurtenis is de moord-aanslag op 18 september 2019 op de advocaat van een kroongetuige. De kroongetuige heeft bij de politie verklaringen afgelegd over verschillende liquidaties die zijn gepleegd in de jaren 2015-2017. In 2018 werd de broer van deze kroongetuige al vermoord. Beide moorden vonden plaats in Amsterdam. '18/9' wordt gezien als aanslag op de rechtsstaat (*Kamerstukken II 2019/20, 29279, nr.536; zie ook Leistra, 2020*).

Leeftijd

De leeftijd van slachtoffers kan in de tabel 3 worden afgelezen. Over de gehele periode 2013-2019 is een kleine meerderheid van de slachtoffers (63%) tussen de 21 en 40 jaar op het moment van overlijden, daarvan is circa de helft tussen de 21 en 30 jaar oud. De laatste drie jaar is het aandeel 40-plussers onder de slachtoffers toegenomen en opvallend is dat in 2019 de meerderheid van de slachtoffers ouder is dan 40 jaar.

Verder zien we vanaf 2018 ook slachtoffers die jonger zijn dan 21 jaar. In 2018 is er een 17-jarige jongen dodelijk getroffen en in 2019 ging het om een 18-jarige vrouw. Beide jonge slachtoffers waren niet het beoogde doelwit van de liquidatie.

Literatuur

- Gestel, B. van, m.m.v. M.V. Verhoeven (2017). *Verkenkende voorstudie liquidaties*. Den Haag: WODC. Cahier 2017-7.
- Gestel, B. van & R.F. Kouwenberg (2019). *Update liquidaties 2019*. Den Haag: WODC. Factsheet 2019-3.
- Leistra, G. (2020). *De drugsmaffia dicteert: De moord op Derk Wiersum en de ondermijning van onze rechtsstaat*. Z.pl.: De Geus.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl.